

**АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА
З ПИТАНЬ ПОРІВНЯЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА
ЩОДО НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОДУКТУ***

Анотація. В аналітичній записці викладено результати аналізу законодавства Великої Британії, Франції та США щодо заходів стимулювання виробництва й розповсюдження національного культурного продукту в інформаційно-культурному просторі держав та за їх межами. Здійснено аналіз правових актів щодо державної підтримки створення культурного продукту та заходів стимулювання приватних інвестицій у креативні (культурні) індустрії. Зосереджено увагу на таких секторах: книговидавання і книгорозповсюдження; музика; кіно; комп'ютерні ігри; відеоблоги та інший масовий продукт для платформ спільного доступу.

Ключові слова: культурний продукт, креативні індустрії, державна культурна політика, податкові пільги, соціальні преференції, приватні інвестиції, книговидавання і книгорозповсюдження, популярна музика, кіно, комп'ютерні ігри, відеоблоги, масовий продукт для платформ спільного доступу.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Основна частина.....	4
1. Велика Британія (кіно; книги, книговидання; музика; відеоігри; відеоблоги)	4
2. Франція (книги, книговидання; музика; кіно; відеоігри, відеоблоги)	11
3. Сполучені Штати Америки (книги, книговидання; музика; кіно; відеоігри, відеоблоги).....	20
Висновки.....	26
Додаток	29

Вступ.

Культура є важливим чинником сталого суспільства. Економічна глобалізація вплинула на світовий ринок також із погляду необхідності задоволення інформаційних і культурних потреб людей, з урахуванням збільшення рівня спільних захоплень та культурних уподобань.

Мистецтво, освіта і креативні індустрії* держав світу демонструють широту й різноманітність творчості, сприяють вільному обміну ідеями, взаємному навчанню та освіті, а також стимулюють створення відкритих ринків для обміну і продажу культурних продуктів. Сучасний підхід до культури як сукупності культурних, зокрема креативних індустрій базується на Конвенції ООН про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження (2005)¹, відповідно до якої культурні товари мають як економічний, так і культурний характер, оскільки є вираженням форм самобутності, цінностей і змісту, і тому до них не можна ставитись як до чогось такого, що має тільки комерційну цінність.

Культурні товари (продукти) – особливо фільми, книги і музичні твори – створюють імідж національної культури та є потужним інструментом впливу на суспільну думку про державу в цілому.

Основна частина.

Велика Британія є одним зі світових лідерів «м'якої сили» – запровадження державних заходів та ініціатив зі створення та поширення культурного продукту, які пов'язані або асоціюються з Великою Британією у самій державі та за її межами. Її культура різноманітна і складається з культур чотирьох країн – Англії, Шотландії, Уельсу і Північної Ірландії, – які мають свою ідентичність і традиції. У законодавстві відсутнє поняття «національний культурний продукт», але застосовується словосполучення «британський національний продукт» / «британський продукт» – як результат діяльності у сфері креативних індустрій.

Незважаючи на відсутність окремого законодавчого акта, який би регламентував засади діяльності всіх креативних індустрій, до відносин, що виникають у зв'язку з виробництвом і розповсюдженням культурних продуктів, застосовуються загальні норми цивільного, податкового, адміністративного, цифрового, митного та інших галузей законодавства. Варто зазначити, що низка положень законодавства Європейського Союзу щодо державної підтримки та забезпечення розвитку культури і креативних індустрій, щодо електронної комерції, кібербезпеки та захисту персональних даних імплементована в законодавство Великої Британії. Так, із грудня 2024 року британці-видавці, які

* Для цілей цієї аналітичної записки термін «креативні індустрії» означає широкий спектр галузей економіки, що базуються на творчості та інноваціях. Цим поняттям охоплюються: медіа (кіно, телебачення, радіо, видавництво), мистецтво (література, образотворче мистецтво, театральне, музика, архітектура), дизайн (графічний, промисловий, вебдизайн), реклама, мода, виставкова діяльність, відеоігри тощо.

¹ Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження : Ратифіковано Законом України № 1811-VI від 20.01.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_008#Text

мають намір розповсюджувати книги в ЄС, повинні дотримуватися Загальних правил безпеки продукції (GPSR)².

Департамент культури, медіа та спорту (DCMS) і Департамент науки, інновацій та технологій (DSIT) Уряду Великої Британії реалізують державну культурну та освітню політику, сприяють розвитку креативних індустрій, забезпечуючи підтримку виробництва культурного продукту. У своїй діяльності департаменти застосовують модель культурних і освітніх інвестицій. У цілому, механізм сприяння виробництву та розповсюдженню культурних продуктів складають: державне фінансування культурних програм і заходів; створення сприятливого режиму для використання власного отриманого доходу; стимулювання приватних інвестицій (зокрема, краудфандинг) та філантропія.

Відповідно до розділу 15–15 Е Закону про податок на корпорації³ компаніям креативних індустрій доступні 8 податкових пільг⁴, на які вони можуть претендувати, якщо безпосередньо беруть участь у: виробництві фільмів, програм телебачення високого класу, дитячого та анімаційного телебачення, відеоігор; створенні театральних постанов; організації оркестрових концертів, експозицій музеїв (галерей) або, якщо компанії безпосередньо ведуть переговори, укладають контракти й оплачують відповідні права, товари та послуги. Податкові пільги дозволяють компаніям зменшити суму, яку вони мають сплачувати у вигляді корпоративного податку*. Податковою реформою 2024 року запроваджено два податкових кредити на витрати на аудіо-візуальні засоби (AVEC) та відеоігри (VGEC)⁵. Передбачається, що податкові кредити поступово замінять податкові пільги⁶. За своєю суттю податкові кредити є компенсацією витрат (Рис. 1).

² REGULATION (EU) 2023/988 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R098>

³ Corporation Tax Act 2009 (is up to date with all changes known to be in force on or before 17 February 2025). URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2009/4/contents>

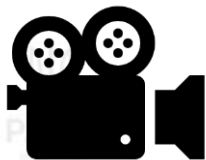
⁴ Corporation Tax Bill. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmbills/043/10043.590-596.html>

* Корпоративний податок – це податок на прибуток за звітний період, який компанія сплачує податково-митній службі (HMRC).

⁵ Audio-Visual Expenditure Credit (AVEC) and Video Games Expenditure Credit (VGEC). URL: <https://kb.taxcalc.com/3384>

⁶ Finance Act 2024. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2024/3/schedule/2/enacted#p08193>

Податкові кредити на аудіо-візуальні засоби (AVEC) та відеоігри (VGEC) для: виготовлення фільмів, висококласних програм телебачення та відеоігор - за ставкою 34 %; малобюджетних фільмів – 53%; дитячого та анімаційного телебачення (фільмів) – 39 %

Податкова пільга (FTR) за ставкою 20 % від вартості виробництва фільму, призначеного для показу в кінотеатрах, що пройшов культурний тест, і на виробництво якого здійснено не менше 10 % витрат у державі

Податкові пільги для висококласних програм телебачення (HTR), анімацій (ATR), дитячих телевізійних програм (CTR) за ставкою 25% для програм тривалістю понад 30 хвилин, на виробництво яких здійснено не менше 10 % витрат у державі; середні кваліфіковані витрати на виробництво перевищують £1 млн за годину трансляції

Театральні податкові пільги (TTR) для постанов перед живою аудиторією або для освітніх цілей - за ставкою 45-50 %, запровадженою у 2021 р. як тимчасовий захід; з 1 квітня 2025р. - 30-35 %; з 1 квітня 2026 р. - 20-25%. Відсутня вимога про проходження культурного тесту; 25% витрат у межах ЄЗ

Податкові пільги для оркестру (OTR) надаються для проведення концертів оркестром, ансамблем, групою (щонайменше з 12 інструменталістів) перед живою аудиторією або з освітньою метою за ставкою - 25 %; з 1 квітня 2025 р. - 45-50%. Витрати на організацію мають бути здійсненні в межах ЄЗ у розмірі 25%; не проходять культурний тест

Рис. 1. Податкові кредити та пільги для підприємств креативної індустрії.

Кіно. Компанії, що виробляють фільми, програми чи відеоігри та претендують на податкові пільги (кредити), мають зобов'язання протягом усього процесу виробництва культурного продукту (від початку і до завершення). Для отримання податкової пільги (кредиту) культурний продукт повинен бути сертифікований як британський під час проходження культурного (культурологічного) тесту або кваліфікуватися як спільне виробництво через міжнародний договір про спільне виробництво. Заявка на культурний тест подається онлайн до Британського інституту кіно (BFI), який у разі задоволення заявки рекомендує Департаменту культури, медіа та спорту (DCMS) видати

сертифікат⁷. Щодо театральних постановок, оркестрових концертів або проведення музейних виставок, то продакшн компанія, яка претендує на податкову пільгу, несе зобов'язання щодо організації, проведення та закриття цих заходів (проходження культурного тесту не потребується).

Культурний (культурологічний) тест – це набір вимог, за допомогою яких визначається, що продукт (фільм, телевізійна програма або шоу, анімація, дитячі програми і фільми, відеогра) є культурним британським продуктом. Оцінювання здійснюється з використанням системи балів за чотирма розділами, які умовно можна розділити на дві групи: перша (A і B) – стосується контенту, його культурного внеску; друга (C і D) – виконавці, знімальна група (*Додаток 1*). Проекти повинні набрати щонайменше 18 із 35 можливих балів за розділами. Строк оцінювання становить 18–20 тижнів. Передбачено два види сертифіката: проміжний та остаточний. Проміжний сертифікат видається на підставі плану робіт по фільму, серіалу, програмі тощо. Окрім того, додається бюджет, розклад зйомок і сценарій, а також план щодо майбутнього проходження культурного тесту. Остаточний сертифікат видається після завершення виробництва. Вимоги до культурного тесту для дитячого телебачення, анімації, фільмів мають певні відмінності і враховують вік цільової аудиторії.

Книги, книговидання. В основі культурної та освітньої політики Великої Британії є визнання того, що читання збільшує знання і рівень грамотності, а підвищення доступності книг приносить користь населенню, сприяє високому рівню культури. Здебільшого видавництво друкованих книг (художня, документальна, дитяча література; буклети, призначені для читання; дитячі книжки з картинками та книжки для малювання; друковані ноти; збірники карт і схем; релігійні книги; навчальні підручники; книги шрифтом Брайля) обкладається нульовою ставкою ПДВ. Із 1 грудня 2020 року скасовано ставку в розмірі 20 % ПДВ на електронні книги. Нульову ставку ПДВ на книги підтримують підприємства видавничої сфери, оскільки це впливає на тираж книг, а значить – і на створення та збереження робочих місць.

Закон про бібліотеки обов'язкових примірників⁸ регулює обов'язкове депонування всіх друкованих публікацій і недрукованих (цифрових) видань. Видавці та розповсюджувачі мають юридичне зобов'язання депонувати опубліковані (друковані або цифрові) матеріали до шістьох бібліотек, в яких спільно підтримується національний архів публікацій. Депоновані публікації зберігаються для сучасних дослідників і майбутніх поколінь і стають частиною національного інтелектуального архіву та спадщини⁹. Більшість книг і серійних видань вносяться до Британської національної бібліографії (BNB).

Друковані твори і недруковані видання (компакт-диски, копії вебсайтів*) направляються до Британської бібліотеки протягом місяця після публікації (опублікування). Інші п'ять бібліотек: Бодліанська бібліотека, Бібліотека

⁷ The UK creative industry: reform of tax reliefs. URL: <https://www.taxadvisermagazine.com/article/uk-creative-industry-reform-tax-reliefs>

⁸ Legal Deposit Libraries Act 2003. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/28/contents>

⁹ Guide for publishers. URL: <https://www.nls.uk/guides/publishers/>

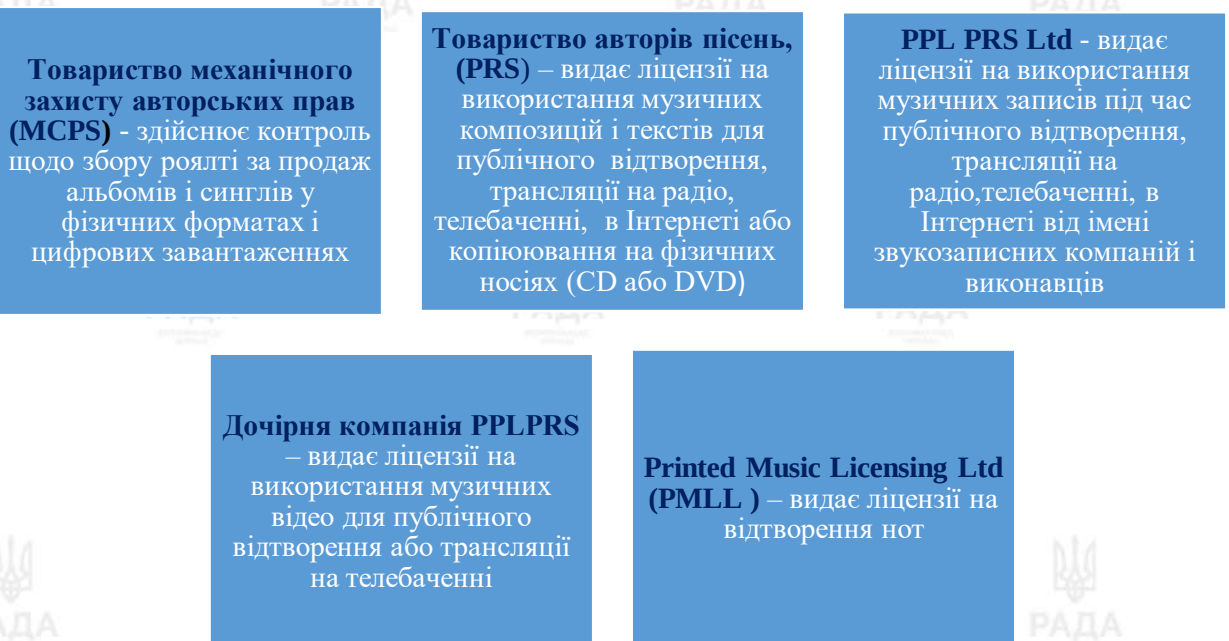
* Вебсайт – це одна або кілька веб-сторінок і пов'язаний із ними вміст, ідентифікований спільним ім'ям домену та опублікований на одному веб-сервері.

Кембриджського університету, Бібліотека Трінті-коледжу в Дубліні**, Національна бібліотека Уельсу та Національна бібліотека Шотландії – не мають права на автоматичне отримання примірників, проте вони мають право надіслати запит на опублікований твір протягом дванадцяти місяців. Видавець повинен надати примірник протягом місяця з моменту отримання запиту. Кожна з п'яти згаданих бібліотек має право надіслати запит через Агентство обов'язкових бібліотек¹⁰, яке отримує примірники творів. Британська бібліотека має власну службу обов'язкових депозитів.

Державний секретар Департаменту науки, інновацій та технологій уповноважений затверджувати правила депонування недрукованих публікацій, зокрема щодо: визначення дати, з якої онлайн-твір вважається опублікованим; способів доставки цифрового примірника; форми депонованої копії; способу виконання зобов'язань про надання інформації про депонування з метою доступності твору. Законом встановлено обмеження діяльності, яку може здійснювати бібліотека з недрукованими виданнями, у частині копіювання, адаптації комп'ютерної програми або бази даних, надання матеріалу в оренду, передачі матеріалу третій стороні або утилізації.

Музика. Законодавство про авторське право є базою для регулювання відносин у музичній індустрії. Законодавчі норми встановлюють високий рівень захисту авторського права і дозволяють автору вирішувати питання використання його творчості, зокрема щодо відтворення, трансляції тощо¹¹. Регуляторні органи забезпечують контроль за діяльністю компаній звукозапису та інших медіа стосовно оплати авторам роялті за використання їхньої інтелектуальної власності.

До основних регуляторів у музичній сфері віднесено:

** Дублінський Трінті-Коледж включено до переліку бібліотек, визначених Законом, незважаючи на те, що він знаходиться поза юрисдикцією Великої Британії.

¹⁰ Agency for the Legal Deposit Libraries. URL: <https://web.archive.org/web/20070607081727/http://www.llgc.org.uk/aldl/>

¹¹ Copyright, Designs and Patents Act 1988. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/contents>

У законодавстві відсутнє визначення поняття «публічне відтворення», але згідно із судовими рішеннями – це «будь-яке відтворення музики поза домом». Таке ж визначення поняття «публічне відтворення» міститься у Кодексі поведінки для ліцензіатів (2019 р.)¹², відповідно до якого встановлено: стандарти належної практики відтворення музичних творів; вимоги до змісту контрактів з авторами музики та угод про ліцензування потокового передавання; проценти від роялті тощо. Окрім того, Урядом визначено перелік певних локацій. Передбачено, що для відтворення живої або записаної музики в цих локаціях (магазинах, офісах, кінотеатрах, театрах, готелях, пансіонатах, ресторанах, кафе, пабах, барах, нічних клубах тощо) потрібна ліцензія¹³.

Відеоігри. Індустрія відеоігор в державі розвивається активно, а постійна державна підтримка галузі сприяє зростанню податкових надходжень. Держава є четвертим найбільшим експортером комп'ютерних ігор у світі. Відеоігри є частиною внутрішнього соціального та культурного ландшафту (60 % дорослих віком від 16 років та 91 % дітей і молоді віком від 3 до 15 років є їх споживачами¹⁴). За даними торгової організації UK Interactive Entertainment, зазначений сектор підтримує близько 75 000 робочих місць, які мають різні спеціалізації: від програмування творів мистецтва і музики до комерційної та юридичної роботи в ігрових компаніях. Із моменту запровадження податкових пільг для відеоігор, які пройшли «культурний тест», суттєво зменшилася вартість розробки ігор. Наприклад, відеоігри *Grand Theft Auto (GTA)* і *Tomb Raider* є глобальними брендами британського походження. Серію *GTA* визнано найвідомішим британським культурним продуктом у категорії відеоігр, обсяг продажу якого становить 400 млн копій з моменту першого запуску. За франшизою *Tomb Raider* створено 19 відеоігор, три художніх фільми та анімаційний серіал Netflix. Бренд *Tomb Raider* оцінюється в 2,4 млрд фунтів стерлінгів¹⁵.

Для розвитку сектору розробки ігор, – особливо на ранній стадії, – створено громадську компанію UKGTF (UK Games Talent and Finance CIC), яка не має прибутку і акціонерного капіталу, але об'єднує спільноту з понад 8000 британських розробників відеоігор. Основне завдання організації – стимулювання та підтримка таланту і креативності розробників відеоігор шляхом отримання фінансування від Уряду, а мета – створення екосистеми ігрового бізнесу і талантів. Фінансування від Уряду є цільовим і спрямовується на створення нових робочих місць, покращення цифрових навичок і збільшення чисельності IP-адрес для нових ігор. Створено Національний фонд відеоігор – некомерційну бібліотеку історії відеоігор Великої Британії, в якій зберігаються

¹² CODE OF CONDUCT FOR LICENSEES (PPL, 2019). URL: <https://www.ppluk.com/wp-content/uploads/2019/01/PPL-Code-of-Conduct-for-Licensees.pdf>

¹³ Get a licence to play live or recorded music. URL: <https://www.gov.uk/licence-to-play-live-or-recorded-music>

¹⁴ Online Nation. 2022 report. URL: <https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/online-research/online-nation/2022/online-nation-2022-report.pdf?v=327992>

¹⁵ The video games industry: is more support needed for this UK success story? URL: <https://www.economicsobservatory.com/the-video-games-industry-is-more-support-needed-for-this-uk-success-story>

не тільки ігри, а й книги, журнали, бізнес-записи, література з виставок, матеріали преси, неопубліковані ігри тощо¹⁶.

Відеоблоги. Цифрові платформи соціальних мереж дозволяють користувачам Інтернету захоплювати аудиторію за допомогою різноманітного контенту – широкого діапазону текстового, фото- чи відеоконтенту, – надаючи можливість відігравати активну роль у створенні такого контенту, а творцям контенту – отримати дохід від діяльності платформи. Нова економічна доступність платформ сприяла виникненню YouTube як професії, в якій відмінність між аматором і професіоналом є розмитою. Ця діяльність інтегрувалася в нову творчу робочу силу малого та середнього бізнесу, зростання якої прискорило формалізацію створення творчого платформного контенту. Вміння людей завантажувати, обробляти та працювати з відеовмістом контенту стало частиною поширеної тенденції «зроби сам», що включає власноруч створені підкасти, музику чи відео, авторами яких є непрофесіонали, які використовують інструменти й методи, що колись були сферою виключно професійної, зокрема творчої, діяльності. Цей вміст варіюється від оригінальних творів, створених із нуля, до перепрофілювання наявних продуктів культури з незначними редагуваннями.

На думку окремих дослідників, платформи руйнівним чином змінюють ринки креативної індустрії і культури, створюють серйозні проблеми в контексті дотримання авторських прав, оскільки правовідносини, що виникають у процесі використання професіоналами культури цих платформ для поширення культурного продукту, зокрема розповсюдження, маркетингу і монетизації, містять прогалини у регулюванні¹⁷. Ще одна проблема полягає в тому, що сама економіка цифрових платформ соціальних мереж динамічно розвивається, інтегрує нові функції, врегулювання яких є несвоєчасним або відсутнє взагалі. Останнім часом політика Уряду була спрямована на забезпечення захисту користувачів, особливо дітей, від шкоди в Інтернеті. Закони про цифрову економіку¹⁸ та про безпеку в Інтернеті (OSA)¹⁹ стали базисними в системі нормативно-правових актів цифрового законодавства.

Усвідомлюючи необхідність посилення приватної та корпоративної підтримки культурної, у тому числі креативної, сфери Уряд забезпечує основне фінансування ключових культурних організацій (наприклад, Arts Council England, Memorial Fund і ArtFund) та проведення лотерей (наприклад, Heritage Lottery Fund, BIG Lottery Fund), доходи від яких спрямовуються на підтримку музеїв і галерей, мистецьких організацій, бібліотек, архівів тощо. Законодавством встановлені додаткові преференції для закладів культури щодо отримання додаткових вигод від філантропії та приватних пожертвувань. Уряд

¹⁶THE NATIONAL VIDEOGAME FOUNDATION C.I.C. URL: <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/10354228>

¹⁷ Poell T, Nieborg DB, Duffy BE (2022) *Platforms and Cultural Production*. Cambridge, Medford, MA: Polity Press. URL: https://scholar.google.com/scholar_lookup?title=Platforms+and+Cultural+Production&author=T+Poell&author=DB+Nieborg&author=BE+Duffy&publication_year=2022

¹⁸ Digital Economy Act 2017. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/30/contents/enacted>

¹⁹ Online Safety Act 2023. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/50/contents>

також підтримує Кіноакадемію Британського інституту кінематографії, яка здійснює підготовку фахівців для сфери кіноіндустрії.

Національні і місцеві заклади культури завдяки оцифруванню забезпечують онлайн-доступ до своїх колекцій або для перегляду цифрового контенту (історичних, документальних, публіцистичних фільмів тощо). Програми відеотрансляцій Національного театру (NT Live) охоплюють аудиторію у 1,2 млн людей щороку по всьому світу і доповнюються широким спектром онлайн-контенту. Королівський оперний театр транслює наживо свої оперні та балетні постановки для тисяч глядачів.

У 2024 році виповнилося 90 років Британській Раді – міжнародній благодійній організації Сполученого Королівства з питань культурних зав'язків та освітніх можливостей, яка здійснює свою діяльність відповідно до Королівської хартії 1940 року. Наразі Британська Рада має також статус публічної корпорації²⁰ та виконавчого позавідомчого державного органу (NDPB), який фінансується Міністерством закордонних справ. Метою діяльності Британської Ради є зміцнення впливу Великої Британії на міжнародній арені, заохочення людей з усього світу відвідувати країну, навчатися, здійснювати культурний обмін та налагоджувати економічні зв'язки, у тому числі для створення нових креативних індустрій. Організація має представництва у більш ніж 100 державах світу. Як свідчать дослідження, сприйняття та довіра до Великої Британії є вищою в тих країнах, в яких культурні та освітні обміни перебувають у віддані Британської Ради²¹.

Майже 85 % доходу Британська Рада отримує від викладання англійської мови, організації та прийому іспитів зі знання англійської мови. Майже 15 % доходу організації – це грантове фінансування від Міністерства закордонних справ, що дозволяє їй представляти довгострокові інтереси Великої Британії в країнах, де не можна розраховувати на зароблений від освітніх та культурних проєктів дохід.

У **Франції** інституційне забезпечення щодо стимулювання створення та поширення національного культурного продукту здійснює Міністерство культури²², зокрема: Генеральний директорат спадщини та архітектури (Direction générale des patrimoines et de l'architecture, DGPA)²³, Генеральний директорат художньої творчості (Direction générale de la création artistique, DGCA)²⁴, Генеральний директорат медіа та культурних індустрій (Direction générale des médias et des industries culturelles, DGMIC)²⁵, Генеральне управління з питань трансмісії, територій і культурної демократії (Délégation générale à la

²⁰Our status. British Council. URL: <https://www.britishcouncil.org/about-us>

²¹ Corporate reports. British Council. URL: <https://www.britishcouncil.org/about-us/how-we-work/corporate-reports>

²² Ministère de la Culture. URL: <https://www.info.gouv.fr/ministere/ministere-de-la-culture>

²³ La direction générale des patrimoines et de l'architecture. URL: <https://www.culture.gouv.fr/nous-connaître/organisation-du-ministère/la-direction-generale-des-patrimoines-et-de-l-architecture>

²⁴ La direction générale de la création artistique. URL: <https://www.culture.gouv.fr/nous-connaître/organisation-du-ministère/la-direction-generale-de-la-creation-artistique>

²⁵ La direction générale des médias et des industries culturelles. URL: <https://www.culture.gouv.fr/nous-connaître/organisation-du-ministère/la-direction-generale-des-medias-et-des-industries-culturelles>

transmission, aux territoires et à la démocratie culturelle)²⁶, Регіональні директори з питань культури (directions régionales des affaires culturelles, DRAC)²⁷, Управління з французької мови та мов Франції (Délégation générale à la langue française et aux langues de France (DGLFLF))²⁸, Центр експертизи цифрового регулювання (Pôle d'expertise de la régulation numérique)²⁹.

Просування французької культури за кордоном здійснюють дві інституції. Так, Французький інститут (L'Institut français)³⁰ – державна установа, що відповідає за реалізацію зовнішньої культурної політики Франції, – підпорядковується Міністерству Європи та закордонних справ і Міністерству культури (закордонна мережа налічує 98 представництв). Завданнями Французького інституту є: підтримка розвитку французьких культурних і креативних індустрій на міжнародному рівні; запровадження освітніх заходів із поширення французької мови за кордоном тощо³¹. Серед напрямів діяльності – організація і спільне фінансування культурних заходів та проєктів. Поширення французької та франкомовної культури шляхом організації мовних курсів протягом 150 років здійснює Alliance Française³², який має 830 представництв у 133 державах.

Стимулювання створення та поширення національного культурного продукту здійснюється у співпраці Міністерства культури з державними інституціями у сфері культури, профспілками і професійними асоціаціями митців. Із цією метою розробляються та реалізуються проєкти, які фінансуються Міністерством культури, Міністерством економіки та фінансів, а також місцевими органами виконавчої влади. Так, із 2024 року Міністерством культури у співпраці з місцевими органами виконавчої влади реалізується програма «Краще виробництво, кращий розподіл» («Mieux produire, mieux diffuser»)³³, у рамках якої виділено 22,2 млн євро для реалізації 254 проєктів із напрямів перформативного (театр, танець, балет, оперні та музичні вистави) та візуального / образотворчого мистецтв. Одним із завдань програми є заохочення виробництва / створення та розповсюдження культурного продукту з метою «мистецької іригації територій / регіонів та залучення аудиторії»³⁴. Окрім загальнодержавних, реалізуються локальні проєкти, зокрема з підтримки

²⁶ Délégation générale à la transmission, aux territoires et à la démocratie culturelle. URL: <https://www.culture.gouv.fr/nous-connaître/organisation-du-ministère/delegation-generale-a-la-transmission-aux-territoires-et-a-la-democratie-culturelle>

²⁷ Les directions régionales des affaires culturelles. URL: <https://www.culture.gouv.fr/regions>

²⁸ La délégation générale à la langue française et aux langues de France. URL: <https://www.culture.gouv.fr/nous-connaître/organisation-du-ministère/La-delegation-generale-a-la-langue-francaise-et-aux-langues-de-France>

²⁹ PEReN. Pôle d'expertise de la régulation numérique. URL: <https://www.peren.gouv.fr/>

³⁰ Nos missions acteur de la politique culturelle extérieure de la France. URL: <https://www.institutfrancais.com/fr/qui-sommes-nous/nos-missions-acteur-de-la-politique-culturelle-exterieure-de-la-france>; Institut français. URL: <https://www.culture.gouv.fr/espace-documentation/Repertoire-des-ressources-documentaires/Instituts-nationaux/Institut-francais>

³¹ Nos missions acteur de la politique culturelle extérieure de la France. URL: <https://www.institutfrancais.com/fr/qui-sommes-nous/nos-missions-acteur-de-la-politique-culturelle-exterieure-de-la-france>

³² Alliance Française. About us. URL: <https://www.alliancefr.org/en/about>

³³ 22,2 M€ accordés au plan «Mieux produire, mieux diffuser». URL: <https://www.artcena.fr/fil-vie-pro/222-meu-accordes-au-plan-mieux-produire-mieux-diffuser>

³⁴ Mieux produire, mieux diffuser en Occitanie. URL: <https://www.culture.gouv.fr/regions/drac-occitanie/Actualites/Actualite-a-la-une/mieux-produire-mieux-diffuser-en-occitanie>

традиційних для Франції жанрів мистецтва. Наприклад, протягом 2025–2026 років реалізовуватиметься програма популяризації у Франції спадщини жанру кабаре та пов'язаних із ним художніх ремесел / промислів, а також адвокатування «французького кабаре» на міжнародному рівні. Зазначений проєкт має значне фінансування – лише на один із його напрямів виділено 200 тис. євро³⁵.

Поширеним інструментом підтримки розвитку культури є гранти Міністерства культури, на сайті якого розміщено інформацію щодо 460 пропозицій з підтримки проєктів за різними напрямками культури³⁶. На конкурсній основі надаються, наприклад, гранти для підтримки керівників проєктів та креативного підприємництва³⁷. Окрім цього, органи державної влади та державні установи зобов'язані виділяти один відсоток бюджету на будівництво або реконструкцію громадських будівель; придбання, замовлення чи створення, через проведення публічних конкурсів, твору мистецтва сучасного автора (живопису, скульптури, медіа, відео, дизайну, графіки, ландшафту тощо)³⁸.

Також функціонує Інститут фінансування кінематографії та індустрії культури (Institut pour le financement du cinéma et des industries culturelles, IFCIC)³⁹. Діяльність цієї кредитної установи спрямована на полегшення доступу підприємців або некомерційних організацій зі сфери культурних індустрій, які є резидентами Франції, до фінансування шляхом надання банківських гарантій або кредитів. IFCIC спільно з Міністерством культури підтримує щорічну премію для підприємців або некомерційних організацій зі сфери культурних індустрій⁴⁰.

Система захисту авторського права також є складовою механізму стимулювання створення та поширення національного культурного продукту. Згідно з положеннями Кодексу інтелектуальної власності (Code de la propriété intellectuelle)⁴¹ авторським правом захищені всі твори, незалежно від їх жанру, форми вираження, якості та мети (стаття L112-1). Кодексам визначено 14 груп

³⁵ Un plan en faveur du cabaret. URL: <https://www.artcena.fr/fil-vie-pro/un-plan-en-faveur-du-cabaret>

³⁶ Catalogue des démarches et subventions. URL: https://www.culture.gouv.fr/fr/catalogue-des-demarches-et-subventions/%3Fsearch=&tag_thematics_appels_a_projets%5B0%5D=Industries%20culturelles

³⁷ У 2021 р. – 35 проєктів отримали гранти Міністерства культури, у 2022 р. – 39 (Lauréats 2021 de l'appel à projets. Lauréats 2022 de l'appel à projets.). Див.: Dispositifs d'accompagnement pour la culture. URL: <https://www.culture.gouv.fr/catalogue-des-demarches-et-subventions/subvention/dispositifs-d-accompagnement-pour-la-culture>

³⁸ DECRET Décret n°2002-677 du 29 avril 2002 relatif à l'obligation de décoration des constructions publiques et précisant les conditions de passation des marchés ayant pour objet de satisfaire à cette obligation. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000409144/>; Décret n° 2002-677 du 29 avril 2002 relatif à l'obligation de décoration des constructions publiques et précisant les conditions de passation des marchés ayant pour objet de satisfaire à cette obligation. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000409144> 1% artistique. <https://www.culture.gouv.fr/fr/regions/drac-grand-est/services/Creation/Arts-visuels/soutien-a-la-creation-contemporaine/1-artistique?limit=9#:~:text=Le%201%25%20artistiques%20impose%20aux,con%C3%A7ues%20pour%20le%20b%C3%A2timent%20consid%C3%A9r%C3%A9>.

³⁹ Institut pour le financement du cinéma et des industries culturelles (IFCIC). URL: <https://www.ifcic.fr/en/homepage/>

⁴⁰ Prix IFCIC – Entreprendre dans la Culture 2024: Cinq entrepreneurs culturels. URL: <https://www.culture.gouv.fr/fr/presse/communiqués-de-presse/prix-ifcic-entreprendre-dans-la-culture-2024-cinq-entrepreneurs-culturels-laureats>

⁴¹ Code de la propriété intellectuelle. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069414/2019-10-24/

культурного продукту, однак цей перелік не є вичерпним (стаття L112-2). Захисту підлягають права авторів перекладів, адаптації, переробки або аранжування творів (стаття L112-3). Захист авторських прав здійснюється декількома установами, зокрема авторів аудіовізуальних та кінематографічних творів – Регуляторним органом з питань аудіовізуальної та цифрової комунікації (Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique, Arcom)⁴², журналістів – Комісією з авторського права та суміжних прав (Commission droits d'auteur et droits voisins, CDADV)⁴³. моніторинг практик в означеній сфері здійснює Вища рада з питань літературно-мистецької власності (Conseil supérieur de la propriété littéraire et artistique, CSPLA)⁴⁴, яка підпорядковується міністру культури.

Книги, книговидання. Національний центр книги (Centre national du livre, CNL)⁴⁵ сприяє створенню, публікації, розповсюдженню та просуванню якісних творів через системи підтримки всіх учасників книговидання, а також розвитку культури читання серед усіх груп населення⁴⁶. Міжрегіональна федерація книги і читання (La Fédération interrégionale du livre et de la lecture, FILL) об'єднує регіональні книжкові агентства в національну мережу і надає професіоналам інформацію про регіональні системи підтримки книговидання⁴⁷.

CNL підпорядковується міністру культури, має статус юридичної особи та фінансову автономію. Так, протягом 2023 року CNL було надано 2950 грантів на загальну суму 22 млн євро. Гранти надавалися для підтримки авторів, перекладачів, журналістів, видавництв, франкомовних видавництв і книгарень за кордоном, бібліотек, книгарень, а також на організацію та проведення літературних заходів, цифровізацію книжок (створення аудіокниг, запровадження цифрових послуг тощо). Заявки на отримання гранту подаються через спеціальний онлайн-портал і розглядаються 25 комісіями, до складу яких входять 300 експертів⁴⁸.

CNL сприяє всім заходам, спрямованим на популяризацію книговидання, які можуть допомогти поширенню французької книги та посилити її вплив на суспільство. Так, у 2022 році було організовано 200 літературних резиденцій та 500 майстер-класів авторів у школах, а також щорічно проводяться книжкові

⁴² Gouvernance. URL: <https://www.arcom.fr/nous-connaître/notre-institution/gouvernance> ; Promouvoir et protéger la création. URL: <https://www.arcom.fr/nous-connaître/nos-missions/promouvoir-et-protéger-la-creation>

⁴³ LOI n°2019-775 du 24 juillet 2019 tendant à créer un droit voisin au profit des agences de presse et des éditeurs de presse (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038821358> ; Commission droits d'auteur et droits voisins (CDADV). URL: <https://www.culture.gouv.fr/fr/Thematiques/presse-ecrite/commissions/commission-droits-d-auteur-et-droits-voisins-cdadv>

⁴⁴ Conseil supérieur de la propriété littéraire et artistique (CSPLA). URL: <https://www.culture.gouv.fr/fr/nous-connaître/organisation-du-ministère/Conseil-supérieur-de-la-propriété-littéraire-et-artistique-CSPLA/le-conseil-supérieur-de-la-propriété-littéraire-et-artistique-cspla>

⁴⁵ Loi n°46-2196 du 11 octobre 1946 créant un centre national du livre. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000693147> Décret n°93-397 du 19 mars 1993 relatif au Centre national du livre. <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000528107>

⁴⁶ Le CNL en bref. Missions. URL: <https://centrenationaldulivre.fr/le-cnl-en-bref>

⁴⁷ Présentation de la Fill. URL: <https://fill-livrelecture.org/la-fill/presentation-de-la-fill/>

⁴⁸ G 22 aides Pour soutenir tous les acteurs de la chaîne du livre. uide du portail des demandes d'aides. URL: <https://centrenationaldulivre.fr/aides>

фестивалі, зокрема *Partir en livre* (9 років)⁴⁹, *Le Printemps des poètes* (25 років)⁵⁰. У 2024 році фестиваль «*Partir en livre*» відвідали понад 700 тис. осіб. Особливий інтерес становить один із нових проєктів CNL, спрямований на покращення доступу ув'язнених до культури та читання⁵¹.

Одним із напрямів діяльності CNL є захист французької мови і культури через сприяння перекладу іноземних творів французькою мовою та французьких творів іноземною мовою; замовлення бібліотеками, культурними закладами і книгарнями у Франції та за кордоном франкомовних творів, які становлять культурний, науковий, технічний інтерес тощо.

Ціноутворення в книжковій сфері базується на принципі єдиної ціни на книги, що закріплено Законом № 81-766 від 10 серпня 1981 року про ціни на книги⁵². Так, у мережі роздрібної торгівлі книги продаються за ціною, що становить 95–100 % від ціни, яку встановлено видавцем або імпортером (стаття 1). Водночас для деяких категорій покупців (публічних бібліотек, батьківських асоціацій та шкіл, що купують шкільні підручники) передбачено продаж книг вартістю 91–100 % від ціни (стаття 3). Завдяки такому підходу на всій території Франції можна придбати книгу за приблизно однаковою ціною, а також створюються умови для поповнення фондів публічних бібліотек, що сприяє кращому доступу до освіти та читання загалом. Видавці встановлюють ціни на електронні книги, за яку книги повинні реалізовуватися у роздрібній торгівлі⁵³. На законодавчому рівні також встановлено мінімальну ціну послуги з доставки книги⁵⁴. У разі виникнення спорів щодо застосування законів, згідно з положеннями яких регламентується ціноутворення книг, продавці, видавці, професійна чи профспівкова організація, автори та інші учасники тощо мають право звернутися до книжкового медіатора (стаття 144)⁵⁵. Відповідна арбітражна процедура є обов'язковою передумовою звернення до суду.

Музика. Підтримка розвитку музичної сфери Міністерством культури розглядається, зокрема, у контексті її важливості для національної економіки – 300 000 зайнятих осіб і 9 млрд євро прибутку⁵⁶. Національний музичний центр (*Le Centre national de la musique, CNM*)⁵⁷ забезпечує підтримку музичної сфери шляхом створення, виробництва, просування та поширення творів; надання

⁴⁹ *Partir en livre*. URL: <https://www.culture.gouv.fr/evenements-nationaux/Partir-en-livre>

⁵⁰ Édition 2024 La Grâce. URL: <https://www.printempsdespoetes.com/Edition2024>

⁵¹ Sandrine Collette reçoit le Goncourt des détenus 2024. URL: <https://www.justice.gouv.fr/actualites/actualite/sandrine-collette-recoit-goncourt-detenus-2024>

⁵² Loi n°81-766 du 10 août 1981 relative au prix du livre. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000517179/>

⁵³ LOI n°2011-590 du 26 mai 2011 relative au prix du livre numérique (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000024079563>; Décret n° 2011-1499 du 10 novembre 2011 pris en application de la loi n° 2011-590 du 26 mai 2011 relative au prix du livre numérique. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000024778333>

⁵⁴ LOI n°2021-1901 du 30 décembre 2021 visant à conforter l'économie du livre et à renforcer l'équité et la confiance entre ses acteurs (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044637892>

⁵⁵ LOI n°2014-344 du 17 mars 2014 relative à la consommation (1). URL: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000044796332

⁵⁶ Musiques actuelles: le Printemps de Bourges lance la saison des festivals. URL: <https://www.culture.gouv.fr/fr/actualites/musiques-actuelles-le-printemps-de-bourges-lance-la-saison-des-festivals>

⁵⁶ Вебсайт LesINOUIS. URL: <https://www.printemps-bourges.com/les-inouis/>

⁵⁷ Les missions du CNM. URL: <https://cnm.fr/qui-sommes-nous/les-missions-du-cnm/>

послуг із професійного навчання для підприємців, керівників проєктів; здійснення моніторингу технологій та підтримки інновацій; участі в розвитку спеціалізованої освіти; співпраці з місцевими органами влади та організаціями музичної індустрії⁵⁸. CNM є державною промислово-комерційною установою, підпорядкованою міністру культури. До структури CNM входить Управління підтримки митців, бізнесу та проєктів (*Direction du soutien aux artistes, aux entreprises et aux projets*)⁵⁹. Міністерство культури надає фінансову допомогу знаковому для сектору популярної музики фестивалю «Printemps de Bourges»⁶⁰, що має понад сорокарічну історію проведення. Відбір учасників здійснюється через програму підтримки розвитку мистецтва Les Inouïs⁶¹, 29 відділень якої розташовано в усіх регіонах Франції*.

Французька мова розглядається як невід’ємна складова примноження французької культурної спадщини. Згідно із Законом про свободу комунікації від 30 вересня 1986 року № 86-1067⁶² запроваджено квоту на виконання пісень у години пікового прослуховування – щонайменше 40 % пісень французькою мовою або в перекладі регіональною мовою, яка використовується у Франції⁶³ (частина друга *bis* статті 28). Здійснення контролю за дотриманням квот покладено на Управління з питань аудіовізуальної та цифрової комунікації (Arcom) (статті 3-1, 20-1)⁶⁴. Доцільно зазначити про право Arcom щодо зміни квоти франкомовних пісень для радіостанцій, які здійснюють трансляцію специфічного музичного контенту (частина два *bis* статті 28).

У 2022 році між профспілками та асоціаціями, що представляють інтереси продюсерів і виконавців, укладено угоду, відповідно до якої передбачено гарантії отримання винагороди для виконавців від цифрового використання їхніх

⁵⁸ LOI n° 2019-1100 du 30 octobre 2019 relative à la création du Centre national de la musique (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000039295468#:~:text=LOI%20n%C2%B0%202019%2D1100,national%20de%20la%20musique%20%7C%20Legifrance>

⁵⁹ L'équipe du CNM. Direction du soutien aux artistes, aux entreprises et aux projets. URL: <https://cnm.fr/lequipe-du-cnm/>

⁶⁰ Musiques actuelles: le Printemps de Bourges lance la saison des festivals. URL: <https://www.culture.gouv.fr/fr/actualites/musiques-actuelles-le-printemps-de-bourges-lance-la-saison-des-festivals>

⁶¹ Вебсайт LesiNOUÏS. URL: <https://www.printemps-bourges.com/les-inouïs/>

* Щорічно для участі у відборі реєструється близько 4 тис. виконавців.

⁶² Loi n°86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication (Loi Léotard). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000006068930>; Texte juridique. Délibération n° 2021-103 du 8 décembre 2021 relative aux engagements des services de radio pour l'application du 2o bis de l'article 28 de la loi n° 86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication. Publié le 16 décembre 2021. URL: <https://www.csa.fr/Reguler/Espace-juridique/Les-textes-adoptes-par-l-Arcom/Les-deliberations-et-recommandations-de-l-Arcom/Recommandations-et-deliberations-du-CSA-relatives-a-d-autres-sujets/Deliberation-n-2021-103-du-8-decembre-2021-relative-aux-engagements-des-services-de-radio-pour-l-application-du-2o-bis-de-l-article-28-de-la-loi-n-86-1067-du-30-septembre-1986-relative-a-la-liberte-de-communication>

⁶³ Регіональні мови – це мови, якими традиційно розмовляють на частині території Франції і в багатьох випадках практика їх використання з'явилася раніше, ніж використання французької. Дуже численні, особливо на заморських територіях, зокрема в Новій Каледонії близько тридцяти регіональних мов, у Гайані – 12. Див.: *Langues régionales*. URL: <https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/langue-francaise-et-langues-de-france/Agir-pour-les-langues/Promouvoir-les-langues-de-France/Langues-regionales>

⁶⁴ Loi n°86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication (Loi Léotard). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000006068930>; Médias audiovisuels et Francophonie. URL: <https://www.arcom.fr/nous-connaître-nos-missions/garantir-le-pluralisme-et-la-cohesion-sociale/medias-audiovisuels-et-francophonie>

записів⁶⁵. Йдеться про встановлення роялті в розмірі від 10 % до 28 %; збільшення ставки у разі значного успіху музичного твору; право на систематичне отримання мінімального авансу від продюсера в розмірі 1000 євро за невиданий альбом (500 євро для невеликої продюсерської компанії) тощо.

Кіно. Реалізацію державної політики у сфері кінематографії та інших видів аудіовізуального мистецтва забезпечує Національний центр кіно та анімації (Centre national du cinéma et de l'image animée, CNC)⁶⁶. Завданням CNC є сприяння у суспільних інтересах фінансуванню та розвитку кінематографії, інших видів аудіовізуального мистецтва, а також їх адаптації до сучасних ринків і технологій (стаття L111-2)⁶⁷. У своїй діяльності CNC підпорядковується міністру культури, втім має фінансову автономію, що проявляється, зокрема у праві на встановлення низки податків та здійснення контролю за їх сплатою (наприклад, податок на телевізійну рекламу (стаття L115-1)), за рахунок яких здійснюється підтримка зазначеної галузі. Для отримання фінансової допомоги від CNC культурні продукти (фільми) повинні відповідати певним критеріям⁶⁸. Так, при проведенні зйомок знімальні студії та лабораторії повинні бути розташованими у Франції, державах-членах ЄС або в іншій державі, яка згідно з міжурядовою угодою є стороною створення фільму в рамках міжнародної копродукції; режисери, сценаристи, виконавці головних ролей повинні бути громадянами зазначених держав.

На підтримку національної кінематографії та інших видів аудіовізуального мистецтва спрямовуються податок: з прибутку (частково), ставка якого для телевізійних мовників становить не менше 2,5 % (стаття 10 Декрету № 2021-1926 від 30 грудня 2021 р.)⁶⁹, для кінотеатрів – 6% (статті 35, 36 Декрету № 2021-1926 від 30 грудня 2021 р.); на вхід до кінотеатрів, який становить 10,72 % від ціни квитка⁷⁰. Телевізійні мовники інвестують у кіновиробництво або створення аудіовізуального твору у формі, зокрема, попереднього придбання прав на трансляцію або внесків у спільне виробництво (стаття 5 Декрету № 2021-1926 від 30 грудня 2021 р.)⁷¹. Товариство фінансування кінематографічної та

⁶⁵ Accord relative a la garantie de rémunération minimale Inscrite a la article L. 212-14 du Code de la Propriété intellectuelle. URL: https://mediateurdelamusique.fr/wp-content/uploads/sites/6/2022/05/accord-GRM_sign%C3%A9_12052022-min-avec-compression.pdf

⁶⁶ Le CNC soutient la création. URL: <https://www.cnc.fr/>

⁶⁷ Code du cinéma et de l'image animée. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000037823254; Les missions du CNC conformément à l'ordonnance n°2009-901 du 24 juillet 2009. URL: https://www.cnc.fr/series-tv/etudes-et-rapports/les-missions-du-cnc-conformement-a-lordonnance-n2009901-du-24-juillet-2009_209385

⁶⁸ Descriptif complet de l'agrément. L'agrément des films de longue durée. URL: https://www.cnc.fr/professionnels/aides-et-financements/cinema/production/agrément-de-production-pour-les-films-dont-lagrément-des-investissements-a-été-demande-a-compter-du-1er-décembre-2021-ou-pour-les-films-sans-agrément-des-investissements_1571213

⁶⁹ Décret n° 2021-1926 du 30 décembre 2021 relatif à la contribution à la production d'œuvres cinématographiques et audiovisuelles des services de télévision diffusés par voie hertzienne terrestre. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044792513#:~:text=et%20audiovisuelles%20...-D%C3%A9cret%20n%C2%B02021%2D1926%20du%2030%20d%C3%A9cembre%202021%20relatif,diffus%C3%A9s%20par%20voie%20hertzienne%20terrestre>

⁷⁰ La taxe sur les entrées en salles de spectacles cinématographiques (TSA). URL: https://www.cnc.fr/cinema/etudes-et-rapports/la-taxe-sur-les-entrees-en-salles-de-spectacles-cinematographiques-tsa_211700

⁷¹ Décret n° 2021-1926 du 30 décembre 2021 relatif à la contribution à la production d'œuvres cinématographiques et audiovisuelles des services de télévision diffusés par voie hertzienne terrestre. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044792513#:~:text=et%20audiovisuelles%20...->

аудіовізуальної індустрії (Les Sociétés de financement de l'industrie cinématographique et de l'audiovisuel, SOFICA)⁷² акумулює приватні кошти, які направляються винятково на фінансування кінематографії та аудіовізуального виробництва. Приватні інвестори, які укладають угоди із SOFICA, отримують суттєві податкові знижки⁷³.

Відеоігри. Підтримка авторів і компаній у сфері креативних індустрій здійснюється на всіх етапах створення відеоігри (написання, підготовка до виробництва, виробництво, запровадження технологічних інновацій) і надається у різних формах (гранти⁷⁴, навчальні заходи тощо) Фондом підтримки відеоігор (Fonds d'aide au jeu vidéo, FAJV)⁷⁵, який належить до структури CNC, урядовим департаментом з інвестування⁷⁶, IFCIC. Для малих інноваційних підприємств із високим потенціалом зростання, що функціонують менше одного року, державним інвестиційним банком «Bpifrance» запроваджено декілька програм, наприклад, грант «Bourse French Tech»⁷⁷, максимальна сума якого становить 50 тис. євро.

Для бізнесу у сфері креативних індустрій встановлено низку податкових пільг, зокрема податковий кредит на витрати для створення відеоігор⁷⁸, який становить 30 % відповідних витрат (стаття 220 terdecies Загального податкового кодексу)⁷⁹; податковий кредит на науково-дослідницьку діяльність⁸⁰ у розмірі 30 % для витрат, що не перевищують 100 млн євро, і 5 % для частини витрат, що перевищують цю суму (стаття 244 quater B Загального податкового кодексу)⁸¹; пільги з оподаткування та соціального страхування через отримання статусу

[_D%C3%A9cret%20n%C2%B02021%2D1926%20du%2030%20d%C3%A9cembre%202021%20relatif,diffus%C3%A9s%20par%20voie%20hertzienne%20terrestre](#)

⁷² Les SOFICA. URL: https://www.cnc.fr/professionnels/aides-et-financements/multi-sectoriel/production/les-sofica_759536; Décret n°85-982 du 17 septembre 1985 n° 85-982 du 17 septembre 1985 pris en application de l'article 40 de la loi n° 85-695 du 11 juillet 1985 portant diverses dispositions d'ordre économique et financier et relatif à l'agrément du capital des sociétés pour le financement de l'industrie cinématographique et audiovisuelle *SOFICA*. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000872251>; CHARTE DES SOCIETES POUR LE FINANCEMENT DE L'INDUSTRIE CINEMATOGRAPHIQUE ET AUDIOVISUELLE (SOFICA). AU TITRE DE LA COLLECTE 2020. URL: <https://www.cnc.fr/documents/36995/1301449/Charte+des+SOFICA+agr%C3%A9s+en+2020+pour+les+investissements+de+2021.pdf/aa562853-170a-2200-4031-2f11caac0bcd>

⁷³ Reduce your income tax. Diversify your heritage. Invest in cinema & audiovisual. URL: <https://www.cidif-capital.fr/en/sofica>

⁷⁴ Aides au jeu vidéo. URL: <https://www.cnc.fr/professionnels/aides-et-financements/jeu-video>

⁷⁵ Fonds d'aide au jeu vidéo (FAJV). URL: https://www.cnc.fr/professionnels/aides-et-financements/jeu-video/fonds-daide-au-jeu-video-fajv_191468

⁷⁶ Список грантів та умови їх отримання див.: Secrétariat général pour l'investissement (SGPI). URL: <https://www.info.gouv.fr/organisation/secretariat-general-pour-l-investissement-sgpi>

⁷⁷ Bourse French Tech. URL: <https://www.bpifrance.fr/catalogue-offres/bourse-french-tech>

⁷⁸ Умови надання податкового кредиту на витрати див.: Crédit d'impôt jeux vidéo. URL: <https://www.entreprises.gouv.fr/espace-entreprises/beneficier-d-une-aide-ou-d-un-credit-d-impot/credit-dimpot-jeux-video>

⁷⁹ Code général des impôts. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000049114845

⁸⁰ Умови надання податкового кредиту на дослідження див.: Qu'est-ce que le crédit d'impôt recherche (CIR). URL: <https://www.entreprises.gouv.fr/espace-entreprises/beneficier-d-une-aide-ou-d-un-credit-d-impot/credit-dimpot-recherche>

⁸¹ Code général des impôts. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000046868633

молодої інноваційної компанії, яка витрачає мінімум 15 % для інвестицій у дослідження та розробки відеоігор⁸².

Відеоблоги. Фонд допомоги авторам відео в Інтернеті (Fonds d'aide aux créateurs vidéo sur Internet, CNC Talent)⁸³ є частиною структури CNC і надає фінансування в різних формах. До 30 тис євро на виробництво відео передбачено для авторів, які мають не менше 10 тис підписників або протягом останніх 5 років отримали нагороду фестивалю у Франції. До 50 тис євро надається на технічний розвиток каналу на платформі спільного доступу для авторів відео з 50 тис або більше підписників. Допомога не повинна перевищувати 50 % запланованого бюджету створення твору і надається фізичним особам-авторам, а також юридичним особам, які є представниками автора / колективу авторів. За результатами конкурсу надається фінансування для виробництва оригінальних франкомовних творів будь-якого жанру.

Основним інструментом стимулювання меценатства у Франції, на нашу думку, є система податкових пільг. Доцільно звернути увагу на положення Загального податкового кодексу⁸⁴, згідно з якими платники податків мають право на пільгове оподаткування. Податкові пільги мають право отримати, зокрема такі категорії осіб: резиденти Франції, які інвестують у розробку аудіовізуальних художніх, документальних, анімаційних творів у формі серіалів (стаття 199); компанії, що у період з 1 січня 2002 р. по 31 грудня 2025 р. купують оригінальні твори живих художників, а також забезпечують їх публічну демонстрацію протягом 4-х років із часу придбання (стаття 238 bis AB); платники податків, які зробили грошові пожертвування закладам художньої освіти тощо (стаття 978); фізичні особи, які є платниками податку на спадщину, через передачу державі творів мистецтва, книг, предметів колекціонування або документів високої художньої чи історичної цінності (стаття 1716 bis). Відповідно до положень статей 200, 238 bis закріплено право на зниження податку на прибуток у розмірі 66 % від його суми для тих резидентів Франції, які здійснюють пожертви / дарування або фінансові платежі на користь громадських і благодійних організацій, що діють у сфері культури (збереження мистецької спадщини, поширення французької культури та мови тощо), а також для державних і приватних установ, основну діяльність яких становить організація публічних мистецьких заходів (театральні вистави, музичні концерти, кіносеанси, художні виставки тощо). Порядок стягування ПДВ на території Франції узгоджується з нормами Директиви 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 р.⁸⁵, згідно з якими встановлено зниження ПДВ на книги, газети та періодичні видання, квитки на культурні заходи, послуги радіо й телевізійного мовлення, послуги письменників, композиторів, артистів-виконавців або на їхні гонорари (статті 98, 99).

⁸² Умови отримання статусу див.: Jeune entreprise innovante, de croissance ou universitaire (JEI - JEC - JEU). URL: <https://entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F31188>

⁸³ Fonds d'aide aux créateurs vidéo sur Internet (CNC Talent). URL: https://www.cnc.fr/professionnels/aides-et-financements/creation-numerique/fonds-daide-aux-createurs-video-sur-internet-cnc-talent_190814

⁸⁴ Code général des impôts. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069577/

⁸⁵ Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj/eng>

Розвитку меценатства у Франції сприяє не лише встановлення податкових пільг, а також інституційна підтримка. Так, майже 50 років громадська асоціація «Admical», що об'єднує меценатів та створені ними структури, а також громадські організації, надає законодавчі пропозиції, поширює кращі меценатські практики, сприяє етичному та відповідальному меценатству⁸⁶.

Культура в **США** має різноманітне вираження, що пов'язано з розміром території і демографією цієї держави, відповідним чином формується й державна культурна політика. Важливим є і той факт, що населення США складається з великої кількості іммігрантів, і країна є домом для різних етнічних груп зі своїми традиціями і цінностями, що має значний вплив на культурний розвиток.

Книги, книговидання. У США здійснюється державна фінансова підтримка книговидання. Водночас створена ефективна ліберальна модель регулювання економічної діяльності для видавничої сфери: з метою сприяння розвитку бізнесу використовують прямі та непрямі методи регулювання; спеціальні заходи для подолання кризових ситуацій (заходи підтримки малого бізнесу у вигляді розширення системи гарантування кредитів, погашення наявної заборгованості, наявна система мікрокредитування)⁸⁷. Спеціальне регулювання видавничої діяльності застосовують із метою протистояння монополії⁸⁸.

Національний фонд мистецтв (NEA) надає гранти некомерційним організаціям, державним мистецьким агентствам і регіональним мистецьким організаціям на підтримку відповідних проєктів⁸⁹. Наприклад, програма стипендій для творчого письма пропонує гранти на прозу (художню та науково-дослідницьку) і поезію на суму до 50 тис. доларів. Заявки розглядаються анонімно, а основним критерієм оцінки є художня досконалість і художні переваги наданого письмового зразка⁹⁰.

Національна комісія з історичних публікацій і документів (NHPRC) підтримує проєкти, які сприяють збереженню та використанню документальної спадщини, необхідної для розуміння історії та культури США. Зокрема, надаються субвенції на публікацію історичних документальних видань⁹¹.

Національний фонд гуманітарних наук (NEH) реалізує програму Fellowships Open Book, у межах якої передбачено виділення гранта в розмірі 6600 доларів на випуск цифрових видань книг із відкритим доступом⁹².

Провідну роль у підтримці видавництва і мережі книгарень відіграють штати. На рівні штатів діють окремі мистецькі агенції, які пропонують авторам національні й регіональні гранти для видання книг. Відповідно до законодавства

⁸⁶ Сайт асоціації «Admical». URL: <https://admical.org/contenu/loffre-admical>; Qui sommes-nous? Admical, entrepreneur de mécénat. URL: <https://admical.org/node/367>

⁸⁷ United States Movie Market Size and Share Analysis - Growth Trends and Forecast Report 2025-2033. URL: https://www.researchandmarkets.com/report/united-states-film-motion-picture-market?srsId=AfmBOoojkM-GU5bd5Ev0tbjNDh7_CqhCGQr2IzMGml3EKepMueudvYoJ

⁸⁸ The Antitrust Laws. URL: <https://www.ftc.gov/advice-guidance/competition-guidance/guide-antitrust-laws/antitrust-laws>

⁸⁹ National Endowment for the Arts FY 2026 Grant Opportunities Now Available. URL: <https://www.arts.gov/news/press-releases/2024/national-endowment-arts-fy-2026-grant-opportunities-now-available>

⁹⁰ CREATIVE WRITING FELLOWSHIPS. URL: <https://www.arts.gov/grants/creative-writing-fellowships>

⁹¹ Publication Subvention Grant Announcement. URL: <https://www.archives.gov/nhprc/announcement/subvention.html>

⁹² View Grant Opportunity. URL: <https://www.grants.gov/search-results-detail/351156>

така агенція уповноважена керувати будь-якою діяльністю та допомагати будь-якій особі чи установі в програмах чи проєктах, пов'язаних зі зростанням і розвитком мистецтва, гуманітарних наук і креативною економікою⁹³. Автори літературних і наукових творів мають можливість отримати фінансову підтримку з інших джерел, наприклад, окремі бібліотеки і коледжі надають гранти для написання та видання книг. Професійні організації авторів і видавців мають програми з підтримки книговидавання тощо⁹⁴.

Індивідуальні пожертвування, корпоративна підтримка та спонсорство є ще одним джерелом фінансування сектору книговидавання⁹⁵.

Варто зауважити, що видавнича галузь має певні особливості, зокрема п'ять видавництв, які утворюють так звану «Велику п'ятірку», контролюють 90 % видавничого ринку США⁹⁶. Активно розвивається самовидавництво, яке є більш доступним для письменників завдяки сучасним технологіям (цифрові канали розповсюдження, зокрема Amazon Kindle Direct Publishing, IngramSpark, які забезпечують рентабельність); розширенню можливостей дистрибуції; підвищенню попиту на інклюзію; творчій свободі; розширенню маркетингових інструментів тощо⁹⁷.

Музика. Держава займає провідне місце у світовій музичній індустрії. Станом на грудень 2024 року 66 % пісень, які представлені у списку Global Top-50 Spotify, записані американськими виконавцями⁹⁸.

Політика у сфері підтримки музичної галузі ґрунтується на державно-приватному партнерстві. Державними органами, які надають підтримку митцям і проєктам, є Національний фонд мистецтв (NEA) і Бюро авторських прав США.

Національний фонд мистецтв (NEA) відповідає за формування та реалізацію культурної політики, зокрема надання фінансової підтримки для музичних проєктів, громадських ініціатив і творчих колективів. Його діяльність охоплює широкий спектр напрямів – від підтримки інновацій у сфері музичної творчості до забезпечення доступу до культурного контенту в різних регіонах держави. Також NEA надає допомогу навчальним закладам, які здійснюють підготовку музикантів, таким як Американська оркестрова академія New World Symphony Miami та Молодіжний симфонічний оркестр Сан-Франциско тощо. Національний фонд мистецтв фінансує інноваційні програми у музичній галузі⁹⁹.

Бюро авторських прав США є центральним органом, відповідальним за реалізацію музичної реформи. У контексті Закону про модернізацію музики¹⁰⁰

⁹³ Wash. Admin. Code § 30-01-040 - Commission's purpose. URL: <https://www.law.cornell.edu/regulations/washington/WAC-30-01-040>

⁹⁴ Book Writing Grants and Funds For Authors. URL: <https://blog.bookbaby.com/how-to-self-publish/self-publishing/grants-101-for-writers>

⁹⁵ NATIONAL ARTS ADMINISTRATION AND POLICY PUBLICATIONS DATABASE (NAAPPD). URL: <https://www.americansforthearts.org/by-program/reports-and-data/legislation-policy/naappd/a-federal-investment-in-culture-the-arts-mean-business-in-america>

⁹⁶ The Four Types Of Book Publishing Explained. URL: <https://medium.com/@vilabianca/the-four-types-of-book-publishing-explained-61068d28b338>

⁹⁷ Why Self-Publishing is More Accessible Than Ever in 2025. URL: <https://jenkinsgroupinc.com/why-self-publishing-is-more-accessible-than-ever-in-2025/>

⁹⁸ Music Market Focus: Sizing Up the US Music Industry. URL: <https://soundcharts.com/blog/us-music-market-overview>

⁹⁹ GRANTS FOR ARTS PROJECTS. URL: <https://www.arts.gov/grants/grants-for-arts-projects>

¹⁰⁰ H.R.5447 - Music Modernization Act. URL: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/5447>

змінено спосіб отримання механічних ліцензій на потокові сервіси, такі як Spotify і Pandora, а також розподіл роялті між авторами пісень і видавцями.

На рівні штатів функціонують ради мистецтв, які надають гранти представникам музичної індустрії. Наприклад, Рада мистецтв штату Онтаріо пропонує програму підтримки для авторів пісень на всіх етапах їх творчості, у будь-яких жанрах чи стилях виконання. Пріоритетами програми є підтримка проєктів, які: демонструють виняткову креативність у композиції та створенні пісень; розширюють діапазон музики, доступної для виконавців і публіки; сприятимуть мистецькій освіті, участі громадськості та залученню громади до мистецтва в Онтаріо¹⁰¹. Також функціонує низка некомерційних організацій та фондів, які надають грошову допомогу музикантам і творчим колективам. Найбільш зніаними є Musicians Foundation¹⁰², New Music USA¹⁰³, AmplifyWorld Artist Fund¹⁰⁴, New York Foundation for the Arts¹⁰⁵ тощо.

Значну увагу Уряд приділяє «музичній дипломатії у світі»¹⁰⁶. За підтримки Державного департаменту США реалізується програма American Music Abroad. Щороку приблизно 10 творчих колективів, які працюють у різних жанрах, відбираються для участі в закордонних турах, під час яких вони проводять публічні концерти, інтерактивні виступи з місцевими музикантами, лекції, майстер-класи, надають інтерв'ю медіа¹⁰⁷.

У 2023 році Державний департамент США започаткував Ініціативу глобальної музичної дипломатії, яка базується на існуючих програмах музичної дипломатії, а також спрямована на реалізацію положень Закону про сприяння миру, освіті та культурному обміну (PEACE) через музичну дипломатію¹⁰⁸.

Відповідно до Закону про авторське право¹⁰⁹ авторське право на оригінальний твір встановлює виключне право власника на друк, оприлюднення, виконання, зйомку або запис літературного, художнього чи музичного матеріалу, а також на передачу цих прав іншим особам. Видами захищених творів є книги, фільми, телевізійні програми, вигадані оповідання або персонажі, музика, тексти пісень, твори мистецтва, фотографії, архітектурні плани, програмне забезпечення, вірші та навіть жарти (список не є вичерпним). Законом регулюється виплата роялті, зокрема роялті за кожен цифровий аудіозаписувальний пристрій, імпортований і розповсюджений у США або виготовлений і розповсюджений у США, повинно становити 2 % від ціни передачі. Лише перша особа, яка виробляє, розповсюджує або імпортує та розповсюджує такий пристрій, повинна сплачувати роялті.

¹⁰¹ Music Creation Projects. URL: <https://www.arts.on.ca/grants/music-creation-projects>

¹⁰² MUSICIANS FOUNDATION INC. URL: https://fconline.foundationcenter.org/fdo-grantmaker-profile?key=MUSI003&gad_source=1&gclid=CjwKCAiA2cu9BhBhEiwAft6Ix6tMLWEcAHukkvYRPp4VGesUJUye_y_3s76VUggy6rxp0Pl5Bnpx2aBoCzQ8QAvD_BwE

¹⁰³ New Music USA. URL: <https://newmusicusa.org/get-funding/>

¹⁰⁴ AmplifyWorld Artist Fund. URL: <https://bandzoogle.com/blog/funding-for-musicians-music-grants-in-the-usa>

¹⁰⁵ Awards & Grants. URL: <https://www.nyfa.org/awards-grants/>

¹⁰⁶ Music & Film Diplomacy at the State Department. URL: <https://eca.state.gov/jazzdiplomacy>

¹⁰⁷ American Music Abroad. URL: <https://exchanges.state.gov/us/program/american-music-abroad>

¹⁰⁸ H.R.6498 - PEACE through Music Diplomacy Act. URL: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/6498>

¹⁰⁹ U.S. Code: Title 17. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/17>

Кіно. Держава є одним зі світових лідерів із виробництва кінопродукту. Кінематографія США пов'язана з крупними кіностудіями (наприклад, у Голлівуді). Фінансова підтримка галузі є одним із пріоритетів державної культурної політики і здійснюється як на федеральному, так і на місцевому рівнях.

Грантові програми, спрямовані на підтримку медійних проєктів, реалізує Національний фонд гуманітарних наук (NEH), який є незалежним федеральним агентством. Наприклад, програма Media Projects запроваджена з метою підтримки документального кіно, телебачення, радіо та подкастів. Усі проєкти повинні базуватися на гуманітарних науках у таких дисциплінах, як історія, історія мистецтва, кінознавство, література, релігієзнавство, філософія чи антропологія. Національний фонд гуманітарних наук (NEH) є федеральним фінансовим агентством, тому підтримані проєкти мають продемонструвати потенціал для залучення широкої аудиторії та мати високу просвітницьку й культурну цінність¹¹⁰.

Міністерство оборони США через Управління розважальних засобів масової інформації (структура міністерства), за допомогою продюсерів, режисерів, сценаристів, менеджерів, акторів, а також студій, виробничих компаній задіяно у виробництві фільмів¹¹¹ із метою формування іміджу американської армії.

Також функціонують некомерційні організації і фонди, метою діяльності яких є підтримка та розвиток національної кінематографії, зокрема Cinema Foundation, Screen Actors Guild, American Film Institute тощо.

Сприяння індустрії кіно здійснюється на рині штатів. Існує декілька форм стимулювання виробництва кіно продукту, зокрема надання: грантів (штат надає виробничим компаніям безподаткову оплату на зйомки); податкових знижок для виробничих компаній (відсоток від кваліфікованих витрат компанії); бонусів (безкоштовна зйомка на локаціях, спеціальні дозволи на зйомку в громадських місцях, знижки на покупки у місцевих компаній); податкового кредиту (державна повертає виробничим компаніям частину коштів після сплати податку на прибуток) тощо¹¹². Наприклад, штат Нью-Йорк пропонує податкові пільги для виробників телевізійної продукції і кіно продукції в межах Програми податкових кредитів на фільми у штаті Нью-Йорк. Зазначена Програма надає податкові кредити на основі кваліфікованих витрат виробництва, які включають заробітну плату та інші витрати¹¹³. У штаті Джорджія прийнято Закон про інвестиції в індустрію розваг, відповідно до якого штат надає податкову пільгу для виробництва: повнометражних фільмів, серіалів, пілотних фільмів, фільмів

¹¹⁰ National Endowment for the Humanities: Media Projects – Production Grants. URL: <https://www.thegrantplantnm.com/grant-detail/national-endowment-for-the-humanities-media-projects-production-grants-9/>

¹¹¹ DOD Production Assistance for Movies and Television Productions. URL: <https://www.defense.gov/Contact/Help-Center/Article/Article/2762716/dod-production-assistance-for-movies-and-television-productions/>

¹¹² Tax Reliefs and Expenses for TV Directors in US. URL: <https://bambridgeaccountants.com/us-tax-reliefs-for-tv-directors>

¹¹³ New York State Film Tax Credit Program (Production). URL: <https://esd.ny.gov/new-york-state-film-tax-credit-program-production>

для телебачення, телевізійної комерційної реклами та музичних відео, а також для інтерактивних розважальних проєктів¹¹⁴.

Такі сервіси, як Netflix, Disney+ і Amazon Prime Video, змінили ринок кіно, пропонуючи контент, який відрізняється від традиційного і є ексклюзивним. Відвідуваність кінотеатрів скоротилася, зокрема через підвищення вартості квитків. Зазначена тенденція посилилася під час пандемії COVID-19¹¹⁵. Із метою подолання цих проблем Конгрес США прийняв Закон «врятуйте наші сцени». Відповідно до Закону Управління малого бізнесу США започаткувало грантову програму з метою надання допомоги операторам концертних майданчиків, промоутерам, продюсерам, кінотеатрам тощо. Гранти використовуються для покриття витрат на заробітну плату, оренду, комунальні послуги, засоби індивідуального захисту тощо¹¹⁶.

Відеоігри. Індустрія відеоігор у США є однією з найбільших у світі. У 2023 році дохід індустрії відеоігор склав 106 млрд доларів¹¹⁷. Державне фінансування відіграє важливу роль у розвитку ігрової індустрії та стимулюванні інновацій. Фінансова підтримка національного виробника відеоігор здійснюється на федеральному рівні та на рівні штатів.

На федеральному рівні розробники відеоігор мають право на загальну податкову пільгу для компаній (стартапів), які здійснюють дослідження та розробки – кредит на збільшення дослідницької діяльності (податковий кредит на НДДКР) відповідно до розділу 41 Податкового кодексу США¹¹⁸.

Федеральні програми фінансування розробки відеоігор реалізуються Національним фондом мистецтв (NEA)¹¹⁹. NEA пропонує гранти на підтримку розробників ігор та інтеграцію ігор у мистецькі та освітні ініціативи.

Уряди штатів розглядають інвестиції у розробку відеоігор як стимул для економічного зростання штату, створення робочих місць і підвищення загальної конкурентоспроможності креативної індустрії (Рис. 2).

¹¹⁴ 2023 CODE OF GEORGIA. Tax credits for film, gaming, video, or digital production. URL: <https://law.justia.com/codes/georgia/title-48/chapter-7/article-2/section-48-7-40-26/>

¹¹⁵ United States Movie Market Size and Share Analysis - Growth Trends and Forecast Report 2025-2033. URL: https://www.researchandmarkets.com/report/united-states-film-motion-picture-market?srsId=AfmBOoojkM-GUsbd5Ev0tbjNDh7_CqhCGQr2IzMGml3EKepMueudvYoJ

¹¹⁶ Save our Stages Act or the SOS Act. URL: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/4258>

¹¹⁷ Video game industry in the United States - Statistics & Facts. URL: <https://www.statista.com/topics/8790/video-game-industry-in-the-united-states/>

¹¹⁸ 26 U.S. Code § 41 - Credit for increasing research activities. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/41>

¹¹⁹ National Endowment for the Arts FY 2026 Grant Opportunities Now Available. URL: <https://www.arts.gov/news/press-releases/2024/national-endowment-arts-fy-2026-grant-opportunities-now-available>

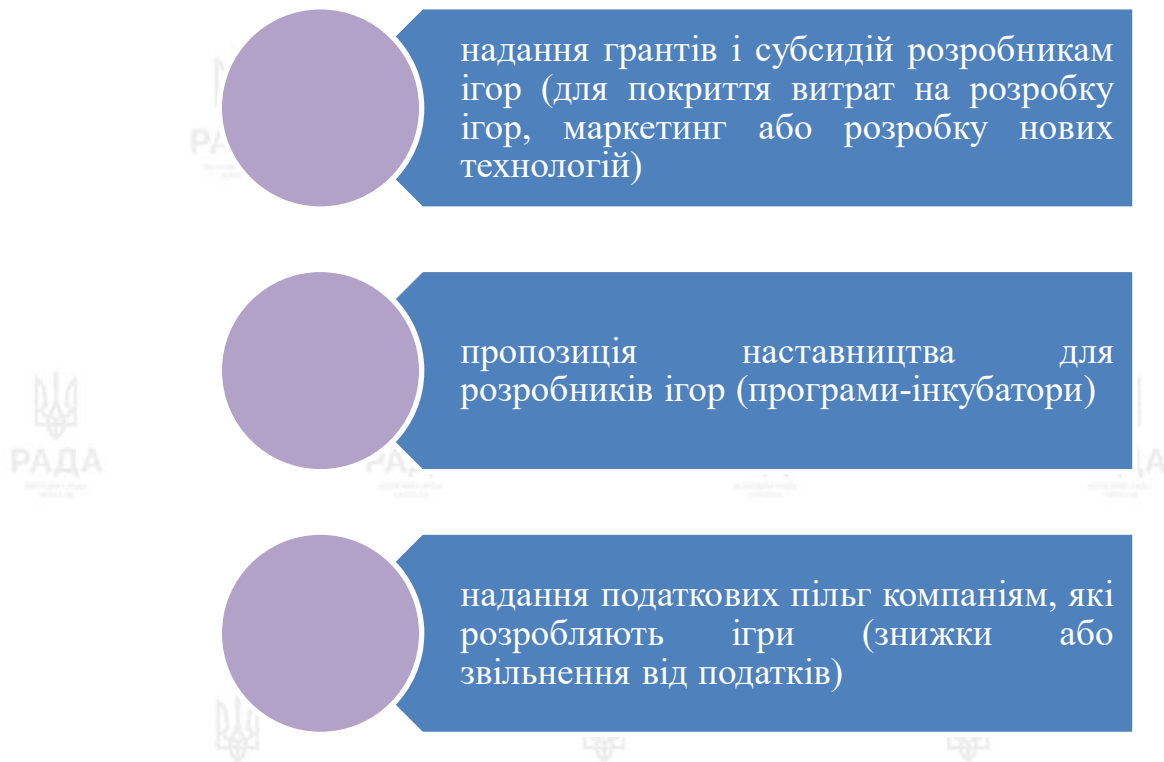

Рисунок 2. Ключові ініціативи штатів¹²⁰

Некомерційні організації започаткували різні програми для надання фінансової допомоги розробникам відеоігор. Наприклад, метою діяльності фонду Entertainment Software Association (ESA) є підтримка і розширення можливостей спільнот за допомогою відеоігор та інтерактивних медіа. Фонд надає гранти і стипендії талановитим розробникам для створення інноваційних ігор¹²¹.

Краудфандингові платформи надають розробникам доступ до фінансової підтримки і широкого спектра ресурсів. Краудфандинг слугує альтернативним рішенням для фінансування, а деякі платформи краудфандингу пропонують додаткові послуги, такі як наставництво, маркетингова підтримка чи допомога у виробництві¹²².

Відеоблоги. Державна політика США щодо діяльності платформ спільного доступу в основному зосереджується на аспектах зовнішньої підзвітності, саморегулювання галузі, захисту свободи слова та конфіденційності.

Відповідно до § 230 Кодексу США державна політика щодо захисту приватного блокування та від перегляду образливого матеріалу в Інтернеті¹²³

¹²⁰ VIDEO GAME PRODUCTION TAX CREDIT. URL: <https://dced.pa.gov/download/video-game-production-tax-credit-vgptc-guidelines/?wpdmml=83215&refresh=5ec5283715de01589979191>; Office of Research and Innovation (OORI) at USC. URL: <https://research.usc.edu/>; Game Development Grants and Funding Opportunities. URL: <https://moldstud.com/articles/p-game-development-grants-and-funding-opportunities>

¹²¹ Entertainment Software Association (ESA). URL: <https://www.theesa.com/>

¹²² Indie Game Development and How to Fund Your Game. URL: <https://eschaale.medium.com/indie-game-development-and-how-to-fund-your-game-f044187a372a>

¹²³ 47 U.S. Code § 230 - Protection for private blocking and screening of offensive material. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/230>

спрямована на: сприяння постійному розвитку Інтернету та інших інтерактивних комп'ютерних послуг, інтерактивних медіа; збереження конкурентоспроможного і вільного ринку; створення умов для розвитку технологій, які максимізують контроль користувачів щодо інформації в Інтернеті; усунення перешкод для розробки та використання технологій блокування та фільтрації, які дають батькам можливість обмежувати доступ своїх дітей до небажаних або невідповідних онлайн-матеріалів; забезпечення дотримання федерального кримінального законодавства.

Наразі основна увага щодо регулювання соціальних мереж зосереджується на аспектах забезпечення конфіденційності.

Висновки.

Одним із факторів політичної, економічної та культурної взаємодії між державами є обмін і торгівля культурними продуктами.

Важливим для ефективного законодавчого регулювання сфери культури є розуміння зв'язку та розмежування категорій «культурні цінності» і «культурний продукт». Державне сприяння виробництву культурного продукту та його розповсюдженню має як комерційне, так і соціальне значення. Креативні сектори приносять користь, збільшуючи культурний капітал людей, місцевих громад, держави в цілому.

За результатами дослідження варто акцентувати увагу на окремих аспектах державної культурної політики іноземних держав, зокрема заходах сприяння виробництву і розповсюдженню національного культурного продукту.

Креативні індустрії є двигуном економічного зростання, основою якого є цифрові інновації. Так, у звіті уряду Великої Британії про розвиток креативних індустрій зазначено, що ці галузі принесли економіці країни за останні роки 124,6 млрд фунтів стерлінгів і забезпечили зайнятістю 2,4 млн осіб¹²⁴. «ІТ, програмне забезпечення та комп'ютерні послуги» є найбільшим підсектором креативних індустрій (53,4 млрд фунтів стерлінгів), дохід якого вдвічі перевищує розмір наступного за величиною підсектору «Кіно, телебачення, відео, радіо та фотографії». Усі сегменти креативних індустрій збільшили свою валову додаткову вартість, за виключенням підсектору «ремесла», дохід якого впав на 6,8 %¹²⁵. Поступове запровадження, починаючи з 2007 року, податкових пільг для підприємств креативних індустрій значно вплинуло на розвиток і обсяги виробництва британського культурного продукту. Незалежне дослідження, проведене на замовлення британської податкової служби, містить дані про те, що 38 % виробництв у Великій Британії взагалі не відбулися би без пільг, а 41 % мали би нижчий бюджет виробництва¹²⁶. Наявність податкових пільг (кредитів)

¹²⁴ DCMS Sectors Economic Estimates Gross Value Added 2022 (provisional). Updated 27 November 2024. URL: <https://www.gov.uk/government/statistics/dcms-and-digital-sector-gva-2022-provisional/dcms-sectors-economic-estimates-gross-value-added-2022-provisional>

¹²⁵ UK creative industries add £124bn to UK economy. URL: <https://www.thecreativeindustries.co.uk/site-content/uk-creative-industries-add-ps124bn-to-uk-economy>

¹²⁶ Creative Industry Tax Reliefs Evaluation. Published by HM Revenue and Customs, November 2022. URL: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fassets.publishing.service.gov.uk%2Fmedia%2F6373c9d1d3bf7f720b480105%2FHMRC_research_report_684_Creative_Industry_Tax_Reliefs_Evaluation.odt&wdOrigIn=BROWSELINK

обумовила зростання внутрішніх і зовнішніх інвестицій у креативні галузі та інфраструктуру цих індустрій. Так, розширення Shepperton Studios в березні 2024 року стало можливим, оскільки Amazon MGM Studios і Netflix відкрили нові студійні приміщення для створення контенту. Pinewood Studios, відома за зйомками фільмів «Джеймс Бонд» і «Зоряні війни», планує створити понад 8000 нових робочих місць і принести в економіку держави 640 млн фунтів стерлінгів на рік. Окрім економічної вигоди, креативні індустрії сприяють «м'якій силі» Великої Британії, охоплюючи світову аудиторію, демонструючи британські таланти та зміцнюючи глобальну репутацію держави¹²⁷.

Складовими успіху у трикутнику держава-бізнес-споживач є сталі інституції зі сприяння розвитку культури, багато з яких функціонують тривалий час, а деякі засновано ще у XVIII–XIX століттях. Так, у Франції ядром системи підтримки створення та поширення культурного продукту як усередині країни, так і за її межами, є Міністерство культури Франції. Для розвитку культури ефективними є такі форми фінансової підтримки: бюджетне фінансування; запровадження податкових пільг для меценатів, пільгового оподаткування громадських організацій; надання грантів; підтримка банків (надання банківських гарантій, кредитів), краудфандинг тощо. Підтримка створення та поширення національного культурного продукту здійснюється за напрямками: концертна діяльність, образотворче мистецтво; збереження та збагачення культурної спадщини (наприклад, у Франції 6 сфер); освіта; медіа; книговидавництва; культурні індустрії тощо (Рис. 3).

Рисунок 3. Підтримка створення та поширення національного культурного продукту.

¹²⁷ The UK creative industry: reform of tax reliefs. URL: <https://www.taxadvisermagazine.com/article/uk-creative-industry-reform-tax-reliefs>

Культурні проєкти отримують підтримку також завдяки механізму краудфандингу, тобто громадського фінансування з використанням онлайн-платформ¹²⁸. Наприклад, у Франції у 2024 році таким чином було залучено 1,7 млрд євро¹²⁹.

Транспарентність та інклюзивність механізмів підтримки розвитку культури проявляється у відкритості та прозорості конкурсів на отримання грантів завдяки залученості до їх проведення широкого кола представників культури, органів державної влади (компетентний державний орган), органів місцевого самоврядування, профспілок, асоціацій, інших організацій, що представляють професійні інтереси суб'єктів діяльності у сфері культури.

Акцент робиться на національній складовій культурного продукту, якому надається сприяння у створенні та поширенні: музичні квоти; мова; розташування виробництва на території держави; громадянство (режисерів, акторів, сценаристів, операторів тощо); підтримка інституцій, що популяризують мову і культуру в інших державах, тощо.

Американська модель взаємодії держави з культурною сферою відзначається децентралізацією підтримки культури, провідною роллю приватних спонсорів і фондів, високим рівнем власної господарської ефективності виробників культурного продукту. Широко розвинені практики корпоративного спонсорства, меценатства і приватних інвестицій. Культурне спонсорство – це підтримка культурних подій, установ і заходів компаніями, організаціями чи окремими особами. Така підтримка може набувати різноманітних форм, зокрема фінансові пожертви, внески в натуральній формі тощо. Основною метою є посилення та підтримка таких культурних заходів, як художні виставки, музичні фестивалі, театральні постановки та проєкти зі збереження спадщини.

Варто зазначити, що США мають одну з ефективних систем податкових пільг для благодійних пожертвувань. Пожертвування культурним установам не оподатковуються, що заохочує окремих осіб і корпорації робити внески в мистецтво, у тому числі в музичну індустрію¹³⁰.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

¹²⁸ Le financement participatif ou «crowdfunding». URL: https://www.culture.gouv.fr/regions/drac-grand-est/services/missions_transversales/Mecenat-DRAC-Grand-Est/Le-financement-participatif-ou-crowdfunding

¹²⁹ Le financement participatif enregistre un nouveau recul en 2024. URL: <https://www.notretemps.com/depeches/le-financement-participatif-enregistre-un-nouveau-recul-en-2024-108326>

¹³⁰ 26 U.S. Code Chapter 1 - NORMAL TAXES AND SURTAXES. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/subtitle-A/chapter-1>

Бальна система для проходження тесту у Великій Британії

Розділ	Вимога	Потенційні бали
Розділ А: Культурний зміст		
A1	Дія фільму розгортається у Великій Британії або Європейській економічній зоні (ЄЕЗ)	до 4
A2	Головними героями є громадяни або резиденти Великої Британії / ЄЕЗ	до 4
A3	Фільм заснований на тематиці, яка безпосередньо пов'язана з Великою Британією / ЄЕЗ	4
A4	Оригінальний діалог записується англійською, іншою мовою корінного населення Великої Британії або однією з мов ЄЕЗ	до 6
Загальна кількість балів за розділ А		18
Розділ В: Культурний внесок		
V	Фільм демонструє британську творчість, британську спадщину та/або їх різноманітність Один бал нараховується за будь-яке з перерахованого вище. У разі «виключного зображення» максимум два бали в будь-якій категорії	4
Загальна кількість балів за розділ В		4
Розділ С: Культурні центри		
C1	Принаймні 50 % постпродакшн, SFX або VFX відбувається у Великій Британії	2
	Якщо будь-який із вищезазначених показників перевищує 80 % у Великій Британії, нараховуються додаткові два бали	2
C2	Принаймні 50 % музичних записів, аудіо-пост-продакшн або пост-продакшн зображень відбувається у Великій Британії	1

¹³¹ The cultural test for film. URL: <https://media.graphassets.com/lzz0ZQo8SkWmqEDlx7CU>

Загальна кількість балів за розділ С		5
Розділ D: Практики культури		
D1	Режисер є громадянином або резидентом Великої Британії / ЄЕЗ	1
D2	Сценарист є громадянином або резидентом Великої Британії / ЄЕЗ	1
D3	Особа, відповідальна за проєкт, є громадянином або резидентом Великої Британії / ЄЕЗ	1
D4	Композитор є громадянином або резидентом Великої Британії/ЄЕЗ	1
D5	Головні актори є громадянами або резидентами Великої Британії / ЄЕЗ (йдеться про акторів, а не про персонажів)	1
D6	Більшість акторів є громадянами або резидентами Великої Британії / ЄЕЗ	1
D7	Ключовий співробітник (наприклад, провідний оператор, художник-постановник, художник по костюмах, монтажер, звукорежисер, супервайзер VFX або головний супервайзер із зачіски та гриму) є громадянином або резидентом Великої Британії / ЄЕЗ	1
D8	Більшість членів знімальної групи є громадянами або резидентами Великої Британії / ЄЕЗ	1
Загальна кількість балів за розділ D		8

